

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายาได้มีหนังสือ ที่ นฐ ๗๒๗๐๑/๓๕ ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปลงความได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายามีประเด็นปัญหาและความเห็นเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในสองประเด็น คือ ประเด็นที่หนึ่ง กรณีที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลศาลายาได้แต่งตั้งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าพนักงานสำรวจ องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายาจึงไม่ต้องจ่ายเงินส่วนลดภาษีบำรุงท้องที่ให้แก่กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านตามข้อ ๓ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘ ถูกต้องหรือไม่ ประเด็นที่สอง เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลศาลายาสามารถดำเนินการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายาจึงไม่ต้องหักค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ให้แก่จังหวัดและส่วนกลางตามข้อ ๔ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๖) ประกอบกับข้อ ๕ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่นอกเขตเทศบาล (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๖ ถูกต้องหรือไม่

องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายาได้หารือปัญหาดังกล่าวไปยังกระทรวงมหาดไทย ซึ่งกระทรวงมหาดไทยพิจารณาประเด็นปัญหาดังกล่าวแล้วมีความเห็นดังนี้ ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า มาตรา ๗๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับอำนาจและหน้าที่ของนายกเทศมนตรีในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ตามกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เมื่อมาตรา ๙ (๒) แห่งพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ฯ ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะได้กำหนดให้นายอำเภอท้องที่มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานประเมินและเจ้าพนักงานสำรวจนอกเขตเทศบาลไว้แล้ว อำนาจการแต่งตั้งเจ้าพนักงานดังกล่าวในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นอำนาจของนายอำเภอ ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือแจ้งเวียนแนวทางปฏิบัติให้นายอำเภอมอบหมายให้องค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ในเขตท้องถื่นของตนเอง และในการแต่งตั้งเจ้าพนักงานประเมินและเจ้าพนักงานสำรวจได้เน้นย้ำให้แต่งตั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้านในฐานะผู้ปกครองท้องที่เป็นเจ้าพนักงานสำรวจด้วย

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๐๔๘๒ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๖ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่นายอำเภอกำหนดไว้และต้องจ่ายเงินส่วนลดให้แก่เจ้าพนักงานสำรวจซึ่งเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามข้อ ๓ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๖) ประเด็นที่สอง เห็นว่า ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่นอกเขตเทศบาลฯ ยังมีผลใช้บังคับอยู่ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจึงต้องถือปฏิบัติต่อไป

องค์การบริหารส่วนตำบลศาลาयाพิจารณาแล้วมีความเห็นต่างจากความเห็นของกระทรวงมหาดไทย ดังนี้ ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า มาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฯ กำหนดให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่เช่นเดียวกับอำนาจและหน้าที่ของนายกเทศมนตรีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ ซึ่งตามมาตรา ๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ฯ กำหนดว่าภายในเขตเทศบาลให้นายกเทศมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานประเมินและเจ้าพนักงานสำรวจ ด้วยเหตุนี้ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลศาลาयाจึงได้แต่งตั้งพนักงานส่วนตำบลเป็นเจ้าพนักงานประเมินและเจ้าพนักงานสำรวจ โดยไม่แต่งตั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าพนักงานสำรวจตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ จนถึงปัจจุบัน เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลศาลาयाไม่ได้แต่งตั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าพนักงานสำรวจ จึงไม่ต้องจ่ายเงินส่วนลดของเงินภาษีบำรุงท้องที่ที่เก็บได้ให้แก่กำนันและผู้ใหญ่บ้านในตำบลศาลาयाตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๓ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๖)ฯ ประเด็นที่สอง เห็นว่า ข้อ ๔ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๖)ฯ ประกอบกับข้อ ๕ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่นอกเขตเทศบาลฯ กำหนดให้สามารถหักเงินไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ได้ไม่เกินร้อยละ ๕ ของเงินภาษีบำรุงท้องที่ที่เก็บได้ โดยให้จ่ายแก่อำเภอหรือกิ่งอำเภอ จังหวัด และส่วนกลาง แต่โดยที่ปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนตำบลมีบุคลากรและเทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินพร้อม สามารถดำเนินการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ได้เองอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ไม่เกิดขึ้นที่จังหวัด กรณีจึงไม่จำเป็นต้องเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้แก่จังหวัดและส่วนกลางอีก

เพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติราชการที่ถูกต้องตามกฎหมายและให้เป็นแนวปฏิบัติแก่องค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศต่อไป องค์การบริหารส่วนตำบลศาลาयाจึงขอหารือประเด็นปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือขององค์การบริหารส่วนตำบลศาลาया โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครองและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) และผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลศาลาयाเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า ข้อหารือนี้มีประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณาสามประเด็น โดยคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจตามมาตรา ๗๔^๑ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฯ ในการแต่งตั้งเจ้าพนักงานประเมินและเจ้าพนักงานสำรวจเพื่อจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหรือไม่ เห็นว่า ในขณะที่มีการตราพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ฯ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๘ การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่

^๑มาตรา ๗๔ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรการฆ่าสัตว์และค่าธรรมเนียมรวมถึงผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์ ทั้งนี้ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใด เมื่อได้มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นแล้วให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

ในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่และภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบลตามวรรคหนึ่ง ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับอำนาจและหน้าที่ของนายกเทศมนตรีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่และกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมอบอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวให้หน่วยงานอื่นของรัฐดำเนินการแทนก็ได้ และให้หักค่าใช้จ่ายได้ตามที่กำหนดในมาตรา ๘๑

ได้แบ่งออกตามเขตพื้นที่โดยแบ่งเป็น ๒ เขต คือ พื้นที่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและพื้นที่นอกเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจะเห็นได้จากบทบัญญัติมาตรา ๑๐^๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวก่อนที่จะมีการแก้ไขโดยพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่แบ่งเขตการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ออกเป็นเขตเทศบาล เขตสุขาภิบาล และนอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล บทบัญญัติมาตรา ๙^๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงบัญญัติผู้มีอำนาจในการแต่งตั้งเจ้าพนักงานประเมินและเจ้าพนักงานสำรวจไว้ให้สอดคล้องกัน โดยกำหนดว่าในเขตเทศบาลให้เป็นอำนาจของนายกเทศมนตรี ส่วนในพื้นที่นอกเขตเทศบาลให้เป็นอำนาจของนายอำเภอ ส่วนภาษีบำรุงท้องที่ที่เก็บได้นั้น ก็ให้ตกเป็นรายได้ของเทศบาล สุขาภิบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด แล้วแต่กรณี

ต่อมาเมื่อการปกครองท้องถิ่นมีการพัฒนามากขึ้นจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีเขตพื้นที่ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ จึงมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ให้สอดคล้องกับการพัฒนาดังกล่าว ดังเช่น บทบัญญัติมาตรา ๑๐^๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่บัญญัติให้ภาษีบำรุงท้องที่ที่เก็บได้จากที่ดินในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นอกจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ส่วนภาษีบำรุงท้องที่ที่เก็บได้จากที่ดินในเขตจังหวัดซึ่งอยู่นอกเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีใช้องค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น แต่ในความเป็นจริงในปัจจุบัน ไม่มีที่ดินใดที่อยู่นอกเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่ใช่องค์การบริหารส่วนจังหวัดอีก แม้กฎหมายจะยังบัญญัติว่าภาษีบำรุงท้องที่ที่เก็บได้จากที่ดินที่อยู่นอกเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ให้ตกเป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด บทบัญญัตินี้ดังกล่าวก็หาได้มีผลแต่ประการใดไม่ เพราะไม่มีพื้นที่ดังกล่าวอีกแล้ว

ในส่วนของกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เช่นกัน ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๔^๕ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗

^๒ มาตรา ๑๐ ภาษีบำรุงท้องที่

- (๑) ที่เก็บจากที่ดินในเขตเทศบาลใด ให้เป็นรายได้ของเทศบาลนั้น
- (๒) ที่เก็บจากที่ดินในเขตสุขาภิบาลใด ให้เป็นรายได้ของสุขาภิบาลนั้น
- (๓) ที่เก็บจากที่ดินนอกเขตเทศบาลหรือนอกเขตสุขาภิบาล ให้เป็นรายได้ขององค์การบริหาร

ส่วนจังหวัดนั้น

^๓ มาตรา ๙ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

- (๑) ในเขตเทศบาล ให้นายกเทศมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานประเมินและเจ้าพนักงาน

สำรวจ

- (๒) นอกเขตเทศบาล ให้นายอำเภอท้องที่มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานประเมินและเจ้าพนักงาน

สำรวจ

^๔ มาตรา ๑๐ ภาษีบำรุงท้องที่ที่เก็บจากที่ดินในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นอกจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

ภาษีบำรุงท้องที่ที่เก็บจากที่ดินในเขตจังหวัดซึ่งอยู่นอกเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น

^๕ มาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒

โดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยได้บัญญัติให้ภาษีบำรุงท้องที่ที่มีการจัดเก็บในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น และในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้นายกองการบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับนายกเทศมนตรีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ ดังนั้น บรรดาอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่จึงไม่มีพื้นที่ที่จะใช้ได้อีก และการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอำนาจที่ได้รับตามมาตรา ๗๔^๖ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฯ ดังกล่าว หากเป็นอำนาจที่ได้รับมาจากการมอบหมายของนายอำเภออย่างที่กระทรวงมหาดไทยเข้าใจไม่ สำหรับถ้อยคำในมาตรา ๗๔ วรรคสอง ที่ว่า “เว้นแต่กฎหมายกำหนดเป็นอย่างอื่น” นั้น เห็นว่า เมื่อความในมาตรา ๗๔ วรรคสองตอนต้นที่บัญญัติให้นายกองการบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับนายกเทศมนตรีในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น เป็นหลักการที่มีความชัดเจนในตัวเองแล้ว การกำหนดบทยกเว้นกรณีนี้จึงไม่อาจแปลความไปในทางที่ทำให้บทบัญญัติข้างต้นไม่มีผลบังคับโดยสิ้นเชิงได้

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น นายกองการบริหารส่วนตำบลจึงเป็นผู้มีอำนาจตามมาตรา ๗๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฯ ในการแต่งตั้งเจ้าพนักงานประเมินและเจ้าพนักงานสำรวจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

ประเด็นที่สอง กรณีที่นายกองการบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งบุคคลอื่นซึ่งมิใช่กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าพนักงานประเมินและเจ้าพนักงานสำรวจเพื่อจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลต้องส่งเงินส่วนลดให้แก่กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านตามข้อ ๓^๗ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๖)ฯ หรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๑๑^๘ แห่งพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ฯ บัญญัติให้ส่วนลดและค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งตามข้อ ๒^๙ และข้อ ๓ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๖)ฯ กำหนดให้มีการกันเงินภาษีบำรุงท้องที่ที่เก็บได้ไว้เป็นค่าส่วนลดให้แก่เจ้าพนักงานสำรวจซึ่งเป็นกำนัน

มาตรา ๗๔ วรรคสอง ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้ายโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อแก้ไขชื่อตำแหน่งจาก “ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล” เป็น “นายกองการบริหารส่วนตำบล”

^๖โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๗ข้อ ๓ ส่วนลดนอกเขตเทศบาลที่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้กำหนดดังนี้

(๑) เจ้าพนักงานสำรวจซึ่งเป็นกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ให้ได้รับส่วนลดร้อยละ ๕ ของเงินภาษีบำรุงท้องที่ที่เก็บได้ในหมู่บ้านนั้น

(๒) เจ้าพนักงานสำรวจซึ่งเป็นกำนัน ให้ได้รับส่วนลดร้อยละ ๑ ของเงินภาษีบำรุงท้องที่ที่เก็บได้ในตำบลนั้น

^๘มาตรา ๑๑ ส่วนลดและค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๙ข้อ ๒ การจัดเก็บเงินภาษีบำรุงท้องที่ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่จัดเก็บกันเงินภาษีบำรุงท้องที่ที่เก็บได้ไว้จ่ายเป็นค่าส่วนลดและค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ได้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้

หรือผู้ใหญ่บ้าน เมื่อนายกองค้การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานสำรวจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมิได้พิจารณาแต่งตั้งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าพนักงานสำรวจองค์การบริหารส่วนตำบลจึงไม่มีหน้าที่ต้องส่งเงินส่วนลดให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านตามข้อ ๓ แห่งกฎกระทรวงดังกล่าว อนึ่ง การแต่งตั้งเจ้าพนักงานประเมินและเจ้าพนักงานสำรวจเป็นดุลพินิจของนายกองค้การบริหารส่วนตำบลที่จะพิจารณาแต่งตั้งบุคคลที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการปฏิบัติภารกิจตามอำนาจตามมาตรา ๗๔^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฯ กระทรวงมหาดไทยจึงไม่มีอำนาจออกหนังสือสั่งการบังคับให้นายกองค้การบริหารส่วนตำบลต้องแต่งตั้งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าพนักงานประเมินหรือเจ้าพนักงานสำรวจแต่อย่างใด

ประเด็นที่สาม ในกรณีที่ต้องการบริหารส่วนตำบลดำเนินการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่เอง องค์การบริหารส่วนตำบลต้องส่งเงินค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ให้แก่อำเภอ จังหวัด และส่วนกลางตามข้อ ๔^{๑๑} แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๖)ฯ ประกอบกับข้อ ๕^{๑๒} แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่นอกเขตเทศบาลฯ หรือไม่ เห็นว่าการกำหนดค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ตามมาตรา ๑๑^{๑๓} แห่งพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ฯ เป็นหลักการที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้สำหรับกรณีที่หน่วยงานที่จะเป็นเจ้าของรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ ไม่สามารถดำเนินการจัดเก็บได้ด้วยตนเอง เช่น กรณีนายอำเภอดำเนินการเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ตามมาตรา ๙ (๒)^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ฯ หรือกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บให้หน่วยงานอื่นของรัฐดำเนินการแทนตามมาตรา ๗๔^{๑๕} วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฯ ซึ่งในการดำเนินการของนายอำเภอหรือหน่วยงานอื่นของรัฐดังกล่าวย่อมมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น กฎหมายจึงกำหนดให้สามารถหักค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นได้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่กฎกระทรวงดังกล่าวจะใช้บังคับก็แต่เฉพาะในกรณีที่หน่วยงานอื่นเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น ดังจะเห็นได้ว่าระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่นอกเขตเทศบาลฯ ข้อ ๕ ได้จัดสรรให้เป็นค่าใช้จ่ายของอำเภอ จังหวัด และส่วนกลางซึ่งมีส่วนในการจัดเก็บ แต่เมื่อปัจจุบัน

^{๑๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^{๑๑}ข้อ ๔ ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ให้จ่ายได้ไม่เกินร้อยละ ๕ ของเงินภาษีบำรุงท้องที่ที่เก็บได้ เช่น จ่ายเป็นค่าแบบพิมพ์ ค่าจ้างคิดเนื้อที่ดิน ค่าคำนวณภาษี ค่าเขียนใบเสร็จ ค่าจัดทำทะเบียนที่ดิน ค่าตรวจสอบ ค่าใช้จ่ายในการตีราคาปานกลางของที่ดินและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

^{๑๒}ข้อ ๕ ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ให้จ่ายได้ไม่เกินร้อยละ ๕ ของเงินภาษีบำรุงท้องที่ที่เก็บได้และให้แบ่งออกเป็นสามส่วนดังนี้

๑. เป็นค่าใช้จ่ายของอำเภอหรือกิ่งอำเภอ	ร้อยละ ๑
๒. เป็นค่าใช้จ่ายส่วนของจังหวัด	ร้อยละ ๓.๕
๓. เป็นค่าใช้จ่ายของส่วนกลาง	ร้อยละ ๐.๕

^{๑๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๘, ข้างต้น

^{๑๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^{๑๕}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดเก็บได้เองโดยอำเภอ จังหวัด หรือส่วนกลางมิได้มีส่วนในการจัดเก็บด้วยแล้ว จึงไม่อาจมีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บได้

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า กรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลใดสามารถจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ได้อีก องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นย่อมไม่ต้องจ่ายค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๖)ฯ และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่นอกเขตเทศบาลฯ

อนึ่ง คณะกรรมการการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) มีข้อสังเกตว่า โดยที่กฎกระทรวงและระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘ ตลอดจนหนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทยที่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ที่ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว ยังมิได้มีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับกฎหมายที่กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่เปลี่ยนแปลงไป สมควรที่กระทรวงมหาดไทยจะได้พิจารณาดำเนินการในเรื่องนี้ให้เหมาะสมต่อไปด้วย

(นายอัษฎพร จารุจินดา)

เลขาธิการคณะกรรมการการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๕๖